

Faktarapport til undersøgelse om indlagte patienters oplevelser af maden på hospitaler og psykiatriske centre i Region Hovedstaden

- Uddybende information om undersøgelsens
metode og materiale

Juni 2020

Faktabeskrivelse til undersøgelse om indlagte patienters oplevelser af maden på hospitaler og psykiatriske centre i Region Hovedstaden

- Uddybende information om undersøgelsens metode og materiale

Udarbejdet af Kompetencecenter for Patientoplevelser, juni 2020

Rapporten kan findes på www.patientoplevelser.dk

Henvendelser vedrørende undersøgelsen til:
Chefkonsulent Rikke Gut

Kompetencecenter for Patientoplevelser
Nordre Fasanvej 57
2000 Frederiksberg
Telefon: 38649966
E-mail: kopa@regionh.dk

Introduktion til faktarapporten	4
Baggrund og formål	4
Undersøgelsens design	4
Validering af spørgeskemaet	9
Udsendelse af spørgeskemaet	9
Tidsforløb for undersøgelsen	10
Inklusionskriterier	10
Udtræk	10
Anonymiserede svar ved små enheder	10
Svarprocenter	10
Analyser og sammenligning med regionsresultatet	11

Introduktion til faktarapporten

Denne faktarapport beskriver metoden og materialet for undersøgelsen af indlagte patienters oplevelser af maden på hospitaler og psykiatriske centre i Region Hovedstaden. Publikationen henvender sig til de, der er interesserede i at få en mere detaljeret beskrivelse af interviewene, spørgeskemaet, indsamlingsmetoden, patienternes karakteristika og analyserne.

Baggrund og formål

Baggrund for undersøgelsen

Af Region Hovedstadens Budgetaftale 2019 fremgår det, at partierne fortsat ønsker at understøtte gode spiseoplevelser og en brugerorienteret tilgang til kvalitetsudviklingen i hospitalskøkkenerne.

For at få en status på patienters madtilfredshed har politikerne ønsket at gentage undersøgelsen af patienters oplevelser med hospitalsmaden fra 2014. Undersøgelsen er i videst muligt omfang identisk med undersøgelsen fra 2014, men da data fra 2014 er slettet (pga. GDPR), er det ikke muligt at lave statistiske analyser på forskelle mellem 2014 og 2020. Derfor så Kompetencecenter for Patientoplevelser (KOPA) lejligheden til at ændre svarskalaen på undersøgelsen, så den svarer til svarskalaen fra den Landsdækkende Undersøgelse af Patientoplevelser (LUP), der giver bedre muligheder for sammenligning. Baseret på de offentliggjorte resultater fra 2014 vil afrapporteringen i 2020 kun indeholde deskriptive analyser af udviklingen i patienternes oplevelser.

Siden 2014 har regionens hospitaler på forskellige måder arbejdet med at udvikle patientrettede madtilbud. I 2017 blev der oprettet et Madpanel bestående af patienter, der

besøgte regionens hospitaler og psykiatriske centre for at smage på og vurdere maden, menuplaner og spiseomgivelser og give en direkte tilbagemelding til hospitalernes køkkener.

Formålet med undersøgelsen

Formålet med undersøgelsen er

- at få viden om patienters oplevelser af maden på de forskellige hospitaler og på de psykiatriske centre i regionen.
- at få patienternes forslag til forbedringer i forhold til maden.
- at sammenligne hospitalerne/centrene i forhold til regionresultatet.

Undersøgelsens resultater behandles i Sundhedsudvalget i andet kvartal af 2020, hvor udvalget skal tage stilling til, om resultaterne af undersøgelsen giver anledning til handlinger og en videre proces.

Undersøgelsens design

Spørgeskemaet - samme emner med ny svarskala

Undersøgelsen belyser ligesom i 2014 patienternes oplevelser af følgende temaer:

- Madens smag, udseende, anretning, konsistens og variation
- Mængden af maden og patienternes vurdering af, hvor meget de spiser under indlæggelse i forhold til derhjemme
- Madens tilgængelighed (kan patienterne få mad, når de ønsker det), og er der de mellemmåltider, patienterne har behov for
- Spiseomgivelserne
- Den mundtlige og skriftlige information om maden under indlæggelsen
- Det samlede indtryk af maden

I undersøgelsen er det samme spørgeskema anvendt til alle patientgrupper (somatiske og psykiatriske).

Spørgeskemaernes opbygning og svarskala

Spørgeskemaet indeholder 18 lukkede spørgsmål og et åbent kommentarfelt, som giver patienterne mulighed for at uddybe deres svar, skrive deres positive og negative kommentarer og/eller komme med forslag til forbedringer. Størstedelen af de lukkede spørgsmål besvares

på en fempunkts-skala gående fra "I meget høj grad (5)" til "Slet ikke (1)". Enkelte spørgsmål er af faktisk karakter og besvares med enten "Ja" eller "Nej". Ved hvert spørgsmål er der også mulighed for at svare "Ikke relevant for mig" eller "Ved ikke".

SPØRGESKEMA OM HOSPITALSMADEN UNDER DIN INDLÆGGELSE

	Spiste ikke hospitals- maden	Almindelig mad	Special/diæt mad	Sonde mad	Ved ikke		
1. Hvilken type mad har du primært fået under din indlæggelse?	☐ (Gå til spørgsmål 18)	☐	☐	☐ (Gå til spørgsmål 18)	☐		
2. Smagte maden godt? Sæt ét kryds i hver linje	Spiste ikke	I meget høj grad (5)	I høj grad (4)	I nogen grad (3)	I ringe grad (2)	Slet ikke (1)	Ved ikke
a) Morgenmad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Frokost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Aftensmad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Var variationen af maden tilstrækkelig? Sæt ét kryds i hver linje	Ikke relevant	I meget høj grad (5)	I høj grad (4)	I nogen grad (3)	I ringe grad (2)	Slet ikke (1)	Ved ikke
a) Morgenmad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Frokost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Aftensmad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Var maden appetitligt anrettet? Sæt ét kryds i hver linje	Ikke relevant	I meget høj grad (5)	I høj grad (4)	I nogen grad (3)	I ringe grad (2)	Slet ikke (1)	Ved ikke
a) Morgenmad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Frokost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Aftensmad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Hvor meget mad spiste du under din indlæggelse sammenlignet med hjemme?		Mere end hjemme	Det samme som hjemme	Mindre end hjemme	Ved ikke		
	☐	☐	☐	☐	☐		

SPØRGESKEMA OM HOSPITALSMADEN UNDER DIN INDLÆGGELSE

	Ikke relevant	I meget høj grad (5)	I høj grad (4)	I nogen grad (3)	I ringe grad (2)	Slet ikke (1)	Ved Ikke
6. Havde maden den rette temperatur? (Var maden varm nok eller kold nok)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Var du tilfreds med den måde, maden var tilberedt på? (Fx kogning og stegning af grøntsager eller kød)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Hvad synes du alt i alt om portionernes størrelse? <i>Hvis du selv tog maden, skal du svare "ikke relevant"</i>	☐	For store	Passende	For små			☐
9. Var det nogle rare omgivelser, du spiste i?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Fik du de mellemmåltider, du havde behov for? (Fx en bolle, yoghurt, kage, frugt)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. Var udvalget af drikkevarer tilstrækkeligt?		☐	☐	☐	☐	☐	☐
12. Var informationen om maden god?	Fik ikke information	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13. Var du med til at vælge, hvilken mad du ville have at spise?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

SPØRGESKEMA OM HOSPITALSMADEN UNDER DIN INDLÆGGELSE

	Ikke relevant	I meget høj grad (5)	I høj grad (4)	I nogen grad (3)	I ringe grad (2)	Slet ikke (1)	
14. Fik du den hjælp, du havde behov for, i forbindelse med måltiderne? (Fx til at hente maden, åbne smørpækker, spise mv.) <i>Hvis du ikke havde behov for hjælp, skal du svare "ikke relevant"</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	Ikke relevant	Ja		Nej			Ved ikke
15. Havde du mulighed for at få mad uden for spisetiderne? <i>Hvis du altid var til stede ved spisetiderne, skal du svare "ikke relevant"</i>	☐	☐		☐			☐
		I meget høj grad (5)	I høj grad (4)	I nogen grad (3)	I ringe grad (2)	Slet ikke (1)	Ved ikke
16. Er du alt i alt tilfreds med den mad, du har fået under din indlæggelse?		☐	☐	☐	☐	☐	☐
		Ja					Ved ikke
17. Havde du under din indlæggelse: Sæt eventuelt flere kryds							
a) Kvalme?		☐					
b) Tyggebesvær?		☐					
c) Synkebesvær?		☐					
d) Smerter i mund og/eller hals?		☐					
e) Diarré?		☐					
f) Forstoppelse?		☐					
g) Ondt i maven?		☐					
h) Vægttab?		☐					☐
i) Vægtøgning?		☐					☐

SPØRGESKEMA OM HOSPITALSMADEN UNDER DIN INDLÆGGELSE

	Ikke relevant	Ja	Nej	Ved ikke
18. Havde du under din indlæggelse en samtale med personalet om: Sæt ét kryds i hver linje				
a) Dine behov i forhold til maden?	☐	☐	☐	☐
b) At maden var en del af din behandling?	☐	☐	☐	☐
c) At du spiste for lidt?	☐	☐	☐	☐
19. Her kan du komme med kommentarer til maden under din indlæggelse samt skrive eventuelle forslag til forbedringer: <i>Det, du skriver i kommentarfeltet, sendes uredigeret videre til hospitalet. Undlad at skrive personlige oplysninger såsom navn, cpr-nummer, adresse m.v.</i>				

Returnér venligst skemaet i vedlagte svarkuvert. Portoen er betalt.
Tak for din medvirken!

Uddybende interview med patienter

I spørgeskemaet bliver patienterne spurgt, om de vil ringes op, hvis de har yderligere ideer eller kommentarer vedrørende hospitalsmaden. KOPA har gennemført 11 kvalitative telefoninterview med tilfældigt udvalgte patienter. Interviewene er gennemført ud fra en semistruktureret interviewguide med en varighed på ca. 30 minutter.

I alt fire kvinder og syv mænd har deltaget i interviewene.

De interviewede er udskrevet fra følgende hospitalsmatrikler:

- Amager hospitalsmatrikel
- Hvidovre hospitalsmatrikel (to interviewpersoner)
- Bispebjerg hospitalsmatrikel
- Bornholms hospitalsmatrikel
- Herlev hospitalsmatrikel
- Gentofte hospitalsmatrikel
- Hillerød hospitalsmatrikel
- Rigshospitalet
- Glostrup hospitalsmatrikel
- Psykiatrisk Center Glostrup

Interviewene er efterfølgende analyseret ved hjælp af meningskondenserende analyse.

Validering af spørgeskemaet

Valideringen sikrer spørgsmålenes relevans og forståelighed

Spørgeskemaet er valideret for at sikre, at patienterne forstår spørgsmålene, som de er tiltænkt, og at spørgsmålene er formuleret på en måde, der er letforståelig for patienterne. Derudover afklarer valideringen, om spørgeskemaet indeholder relevante aspekter af patienters oplevelser af maden. Valideringen er foregået ved kognitive enkeltpersoninterview a 15-30 minutters

varighed. Der er i alt foretaget 13 valideringsinterview. Interviewene er foretaget blandt nuværende og tidligere patienter på forskellige hospitaler/psykiatriske centre. Patienter er tilfældigt udvalgt til validering og blev bedt om at udfylde et spørgeskema forud for interviewet. Ved interviewene er patienterne spurgt ind til, hvordan de forstår udvalgte spørgsmål i spørgeskemaet, ligesom de er blevet bedt om med egne ord at fortælle, hvad der bliver spurgt om i spørgsmålene. Patienterne er endvidere spurgt ind til, om svarmulighederne ved de enkelte spørgsmål er passende, om nogle spørgsmål er svære at forstå, samt om rækkefølgen er logisk. Ved flere spørgsmål er patienterne blevet bedt om at forklare, hvilken betydning de tillægger specifikke ord. Derudover er de blevet spurgt, om der er nogen emner eller spørgsmål, som de savner. Endelig får patienterne mulighed for at kommentere på længde og udseende af spørgeskemaet.

Udsendelse af spørgeskemaet

Udsendelse via digital og fysisk post

Undersøgelsen inkluderer indlagte patienter på Region Hovedstadens 11 hospitalsmatrikler og ni psykiatriske centre. I alt har 3.681 patienter modtaget en invitation til at deltage i undersøgelsen enten via fysisk eller digital post. Alle patienter med en adgang til e-Boks har modtaget invitationen til undersøgelsen i deres digitale postkasse. Det digitale følgebrev indeholder bl.a. et link, så patienterne bliver ledt direkte til det elektroniske spørgeskema. Patienter, der ikke har en digital postkasse, har modtaget et fysisk brev indeholdende følgebrev, spørgeskema og frankeret svarkuvert. I det fysiske følgebrev er der også angivet en personlig kode til log-in, så patienter har mulighed for at besvare spørgeskemaet elektronisk. I invitationerne til deltagelse samt i den trykte og i den elektroniske version af spørgeskemaet er hospitalets navn angivet, så patienterne ved, hvilken indlæggelse de skal udfylde spørgeskemaet på baggrund af.

Tidsforløb for undersøgelsen

Spørgeskemaet er udsendt til patienter, der er udskrevet i januar 2020.

Udsendelsen er gennemført a to runder for at sikre, at der går kortest mulig tid fra patienterne er udskrevet, til de modtager et spørgeskema. De fleste modtager følgebrev og spørgeskema med digital post, mens der sendes fysiske breve ud til de patienter, der ikke har e-Boks.

Patienterne modtager spørgeskemaet en til to uger efter udskrivelsen. En uge efter første invitation modtager patienter, som endnu ikke har udfyldt spørgeskemaet, en digital påmindelse.

De patienter, der ikke besvarer spørgeskemaet inden for to til tre uger, modtager en påmindelse inkl. spørgeskema og frankeret svarkuvert med fysisk post, Uanset om de tidligere har fået digital- eller fysisk post

Løbenummer knyttet til hver patient

Spørgeskemaerne er påtrykt et løbenummer, så besvarelsene i undersøgelsens datasæt kun er knyttet til løbenummeret og ikke direkte til personhenførbare oplysninger. Løbenummeret sikrer, at der kun udsendes påmindelsesbreve til de patienter, der endnu ikke har svaret. Desuden sikrer løbenummeret, at der ikke inkluderes besvarelse af spørgeskemaet fra samme patient både i papirversionen og internetversionen, samt at patienternes besvarelser kan kobles med baggrundsdata (fx køn, alder, indlæggelsestid) i analysen.

Inklusionskriterier

Undersøgelsen er baseret på et udtræk af patienter fra Sundhedsplatformen.

Undersøgelsen omfatter både somatisk og psykiatrisk indlagte fra Region Hovedstadens hospitaler/centre. Undersøgelsens inklusionskriterier er følgende:

- Patienter der er udskrevet i uge 1-4 2020

- Patienter der har været indlagt i mere end 48 timer
- Patienter der er udskrevet til eget hjem
- Patienter der er over 18 år

Undersøgelsens eksklusionskriterier er:

- Patienter der har været indlagt med en spiseforstyrrelse

Udtræk

KOPA har modtaget et udtræk fra Sundhedsplatformen på op til 400 patienter pr. hospitalsmatrikel/center. Der er et frafald af patienter fra undersøgelsen på grund af post, der ikke kan leveres, og patienter, der dør i perioden fra udtræk til udsendelse af spørgeskema.

Anonymiserede svar ved små enheder

Nogle psykiatriske centre har meget få besvarelser. For disse matrikler er svarene anonymiseret. Selve resultaterne er blanket ud, men yderst i bilagstabellen står der, hvor mange svar, der er. Dette er gjort for at sikre anonymiteten. De psykiatriske centres svar indgår i køkkenresultatet og regionsresultatet.

Svarprocenter

I alt 3.681 patienter har fået tilsendt spørgeskemaet. Heraf har 1.844 patienter besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en samlet svarprocent på 50,1 %.

Respondenternes repræsentativitet

Gennem en bortfaldsanalyse beskrives det, hvorvidt der er en skævvridning i, hvem der besvarer spørgeskemaet. Dvs. om deltagerne i undersøgelsen adskiller sig væsentligt fra dem, der ikke deltager i undersøgelsen.

Køn

Svarprocenten for mænd og kvinder er den samme, så undersøgelsen er repræsentativ på denne parameter.

Køn	Svarprocent
Mand	50,2%
Kvinde	50,0%

Statistisk test for forskel viser: $p=0,9260$

Alder

Patienterne, der har svaret på undersøgelsen, kan opdeles i to aldersgrupper: 0-65 år og 65+ år. Størstedelen af besvarelsene (52,4 %) kommer fra de 65+ årige, som er overrepræsenterede i undersøgelsen.

Indlæggelsestid	Svarprocent
Under 7 dage	53,4%
7 dage eller over	42,4%

Statistisk test for forskel viser: $p<0,0001$

Indlæggelsestid

Patienterne, der har svaret på undersøgelsen, er opdelt i under syv dages indlæggelse og syv dage eller længere. Bortfaldsanalysen viser, at patienter indlagt i kortere tid er overrepræsenteret med en svarprocent på 53,4.

Indlæggelsestid	Svarprocent
Under 7 dage	53,4%
7 dage eller over	42,4%

Statistisk test for forskel viser: $p<0,0001$

Somatik og psykiatri

Patienter indlagt på et somatisk sygehus har i langt højere grad besvaret spørgeskemaet (54 %) set i forhold til patienter indlagt i psykiatrien (30 %).

Somatik/psykiatri	Svarprocent
Somatik	54,1%
Psykiatri	30,3%

Statistisk test for forskel viser: $p<0,0001$

Indlæggelsesform

Planlagt indlagte patienter har i højere grad (57 %) besvaret spørgeskemaet end de akut indlagte (48 %).

Indlæggelsesform	Svarprocent
Planlagt indlagte	56,8%
Akut indlagte	47,8%

Statistisk test for forskel viser: $p<0,0001$

Analyser og sammenligning med regionsresultatet

Resultater for de enkelte køkkener og hospitalsmatrikler sammenlignes med og placeres over (O), under (U) eller ikke forskelligt fra regionsresultatet (G).

Sammenligningen med regionsresultatet sker med uparret t-test.

Placeringen af hospitalet/centeret angives som:

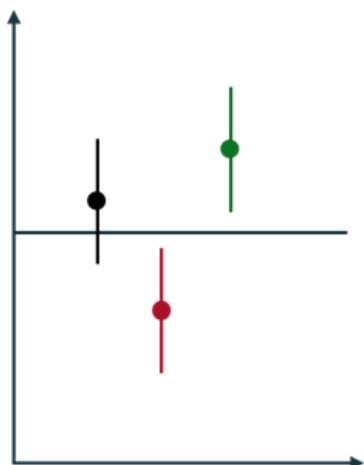
- O: over regionsresultatet
- U: under regionsresultatet
- G: ikke forskelligt fra regionsresultatet

Et G betyder således, at hospitalets resultat ikke adskiller sig signifikant fra regionsresultatet på et 5 % signifikansniveau.

Når placeringer sammenlignes, er det vigtigt at være opmærksom på, at et køkken/hospitalsmatrikel med et O ikke nødvendigvis er bedre end en med et G. Figur 7.1 illustrerer forklaringen. Tre køkkener (et rødt, et grønt og et sort) er placeret i forhold til regionsresultatet (den vandrette streg).

Konfidensintervallerne for de tre resultater er markeret med de lodrette streger. Konfidensintervallet er udtryk for den statistiske usikkerhed, resultatet er behæftet med. Konfidensintervallet for det sorte køkken overlapper regionsresultatet, hvorved køkkenet får et G. Konfidensintervallet for det grønne køkken er lige præcis over regionsresultatet, så grønt køkken får et O. Konfidensintervallerne for grønt og sort køkken overlapper, så vi kan ikke sige, at deres resultater er forskellige. Det røde køkken, som er under regionsresultatet, klarer sig derimod signifikant dårligere end det grønne, da deres konfidensintervaller slet ikke overlapper.

Statistiske sammenligninger

Vægtning

Når vi aggregerer til regionsniveau, indgår svar fra patienterne med forskellig vægt alt efter størrelsen på den hospitalsmatrikel, de har været på. Vi vægter for at få aggregerede resultater, der afspejler samtlige patienters oplevelser og ikke blot oplevelser fra de patienter, som vi har fået svar fra. Regionsresultatet skal afspejle alle patienters oplevelser af maden i regionen.

Undersøgelsen er baseret på en simpel tilfældig stikprøve af patienter fra hver hospitalsmatrikel med et loft på 400. Det er nødvendigt at vægte for at tilgodese de store hospitalers indflydelse på de aggregerede resultater, da vi jo skævvrider størrelsesforholdet ved at sætte loft på stikprøven.

Der vil også være en vis grad af non-respons (dvs. at svarprocenten ikke er 100), hvilket er endnu en grund til at vægte.

Vægten er koblet på hver respondent og beregnes på følgende måde:

$$\text{Vægt} = \frac{\text{Hospitalsmatriklens totale antal unikke personer i inklusionsperioden}}{\text{Afsnittets antal svar i undersøgelsen}}$$

Hver enkelt patients svar tæller altså for et større antal patienter, hvorved store somatiske hospitalsmatrikler får større indflydelse på regionens resultater end små psykiatriske centre. Under antagelse af at patienter, der deltager i undersøgelsen, ikke adskiller sig væsentligt fra patienter, der ikke deltager, sikrer vægtningen, at resultaterne er repræsentative for samtlige patientoplevelser fra de deltagende hospitaler/centre i inklusionsperioden.